

DEKLARACJA LIZBOŃSKA

Edukacja włączająca z punktu widzenia młodzieży

17 września 2007 roku w ramach portugalskiej prezydencji Unii Europejskiej portugalskie Ministerstwo Edukacji we współpracy z Europejską Agencją Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami zorganizowało przesłuchanie publiczne Parlamentu Europejskiego: „Głos młodych: wychodząc naprzeciw różnorodności w edukacji”.

Propozycja uzgodniona przez przedstawicieli młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z 29 krajów¹ uczących się w szkołach ponadpodstawowych, zawodowych oraz na uczelniach wyższych, stała się podstawą dokumentu zatytułowanego „Deklaracja Lizbońska – Edukacja włączająca z punktu widzenia młodzieży”. Deklaracja stanowi wyraz poglądów, jakie młodzież przedstawiła w Lizbonie podczas sesji plenarnej w Assembleia da República mówiąc o swoich prawach, potrzebach, wyzwaniach oraz zaleceniach, jakie powinny być spełnione aby skutecznie wdrożyć edukację włączającą.

Deklaracja wpisuje się w tematykę wcześniejszych oficjalnych dokumentów wydanych przez Unię Europejską i gremia międzynarodowe dotyczących edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami, takich jak „Rezolucja Rady dotycząca integracji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w systemie szkolnictwa masowego” (RE, 1990); „Deklaracja z Salamanki oraz Wytyczne dla działań w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych” (UNESCO, 1994); „Karta Luksemburska” (Program Helios, 1996); „Rezolucja Rady dotycząca równego traktowania niepełnosprawnych uczniów i studentów w zakresie edukacji i szkoleń” (RE, 2003); „Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych” (ONZ, 2006).

1. Młodzi Ludzie zgodnie przedstawili swoje PRAWA:

- Mamy prawo, by nas szanowano i nie dyskryminowano. Nie chcemy litości; oczekujemy szacunku należnego osobom, które w przyszłości staną się dorosłe i będą musiały żyć oraz pracować w normalnym środowisku.
- Mamy prawo do takich samych możliwości rozwoju jak każdy inny człowiek oraz do wsparcia dostosowanego do naszych potrzeb. Powinno się respektować potrzeby każdego z nas.
- Mamy prawo do podejmowania decyzji i dokonywania wyborów we własnym imieniu. Nasze głosy powinny być wysłuchane.
- Mamy prawo do samodzielnego życia. Chcemy zakładać rodziny. Chcemy również, by nasze mieszkania były dostosowane do naszych potrzeb. Wielu z nas myśli o podjęciu studiów uniwersyteckich. Pragniemy też pracować, a nie – pozostawać w izolacji społecznej.
- Każdy członek społeczeństwa powinien być świadomy naszych praw, rozumieć je i szanować.

2. Młodzi Ludzie jasno wskazali najważniejsze ZMIANY NA LEPSZE, jakie dostrzegli w czasie swojej edukacji:

- Zazwyczaj otrzymujemy wystarczające wsparcie w procesie kształcenia, ale potrzebny jest dalszy postęp w tym zakresie.

¹ Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Rumunia, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Węgry Włochy, Zjednoczone Królestwo.

- Poprawia się dostępność architektoniczna budynków. Zagadnienia dotyczące mobilności oraz dostępności budowanych obiektów coraz częściej stają się przedmiotem dyskusji i debaty publicznej.

- Niepełnosprawność jest coraz częściej dostrzegana przez społeczeństwo.

Rozwija się technologia wspomagana komputerowo. Dostępne są także dobrze zaprojektowane książki elektroniczne.

3. Młodzi Ludzie zwrócili uwagę na następujące POTRZEBY i WYZWANIA:

- Potrzeby związane z dostępnością są bardzo zróżnicowane. Różne są także bariery, jakie napotykają osoby o odmiennych specjalnych potrzebach, czy to w trakcie edukacji, czy to uczestnicząc w życiu społecznym, np.:

- podczas lekcji i egzaminów niektórzy z nas potrzebują więcej czasu;
- czasem potrzebujemy, by w czasie lekcji wspomagał nas asystent osobisty;
- potrzebujemy odpowiednio przystosowanych materiałów nauczania, do których powinniśmy mieć dostęp w tym samym czasie, gdy nasi sprawni koledzy korzystają z przeznaczonych dla nich pomocy.

- Swoboda wyboru kierunków kształcenia bywa ograniczona dostępnością architektoniczną budynków, niewystarczającym zapleczem technicznym i dostępnością materiałów (sprzętu czy książek).

- Potrzebujemy kształcić się na takich kierunkach i zdobywać takie umiejętności, które są dla nas przydatne oraz będą pomocne w dalszym życiu.

- Przez okres całej nauki w szkole potrzebujemy precyzyjnych porad na temat przyszłych możliwości zatrudnienia – porad, które uwzględniałyby nasze indywidualne potrzeby.

- Wiedza na temat niepełnosprawności jest nadal niewystarczająca. Nauczyciele, inni uczniowie oraz niektórzy rodzice czasem przejawiają wobec nas negatywne nastawienie. Ludzie sprawni powinni wiedzieć o tym, że do osoby niepełnosprawnej można wprost zwrócić się z pytaniem, czy potrzebuje pomocy.

4. Młodzi Ludzie dali wyraz swoim poglądom na temat EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ:

- To bardzo ważne, aby każdy mógł swobodnie decydować, gdzie chce się kształcić.

- Edukacja włączająca najlepiej sprawdza się, gdy mamy zapewnione odpowiednie warunki. Należy więc zapewnić nam odpowiednie wsparcie, materiały, oraz wykwalifikowanych nauczycieli. Potrzebujemy nauczycieli zaangażowanych w swoją pracę - Takich, którzy dobrze znają i rozumieją nasze potrzeby, a także otwarcie z nami o nich rozmawiają. Powinni być także dobrze wykształceni i przez cały okres nauki w szkole wspólnie koordynować podejmowane działania.

- Dostrzegamy wiele zalet edukacji włączającej: dzięki niej nabywamy więcej umiejętności społecznych, zdobywamy szersze doświadczenie i uczymy się radzić sobie w rzeczywistym świecie; potrzebujemy kontaktów zarówno ze sprawnymi jak i niepełnosprawnymi kolegami.

- Edukacja włączająca połączona ze zindywidualizowanym, specjalistycznym wsparciem stanowi najlepsze przygotowanie do studiów wyższych. Pomocne byłyby także wyspecjalizowane centra, które służyłyby nam pomocą oraz właściwie przekazywałyby uczelniom wyższym informacje dotyczące niezbędnych nam form pomocy.

- Edukacja włączająca przynosi korzyści nie tylko nam, ale wszystkim zaangażowanym stronom.

Młodzi Ludzie PODSUMOWALI:

Sami będziemy budować naszą przyszłość. Musimy więc pokonać nasze wewnętrzne

bariery, a także bariery, które noszą w sobie osoby sprawne. Musimy wyjść poza naszą niepełnosprawność – wówczas świat bardziej się na nas otworzy.

Lizbona, Wrzesień 2007

Wydanie niniejszej publikacji stało się możliwe dzięki wsparciu krajów członkowskich oraz Dyrektoriatu Generalnego ds. Edukacji, Szkoleń i Kultury przy Komisji Europejskiej.
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm

